

Юрій Мицик, Інна Тарасенко

З ЛИСТІВ ІВАНА БОБЕРЬСЬКОГО ДО ОСТАПА ГРИЦАЯ

У статті аналізується листування громадсько-політичного діяча Івана Боберського з письменником Остапом Грицаєм. Листи засвідчують велику роботу української еміграції зі збереження вітчизняної історичної спадщини.

Ключові слова: листування, І. Боберський, О. Грицай, еміграція.

Ім'я Івана Боберського (1878–1947) — видатного українського громадсько-політичного діяча, організатора сокільсько-спортивного руху у Західній Україні, керівника відділу пропаганди ЗУНР, дипломата, мемуариста добре відоме українській громадськості. У 1919 р. за дорученням уряду ЗУНР він виїхав до Америки з дипломатичною місією і з огляду на поразку українських визвольних змагань 1917–1921 рр. залишився в Канаді, де продовжив активну громадсько-політичну діяльність, зокрема редагував і видавав альманахи, статті й підручники з фізичної культури. З 1932 р. постійно проживав у м. Тржич (нині — в Словенії), де помер і був похований.

Постать Остапа Грицяя (1881–1954) — українського письменника, журналіста, перекладача — не така відома. Між тим він зробив значний внесок в українське красне письменство і літературознавство, перекладав твори українських письменників і поетів, насамперед Т.Г. Шевченка німецькою мовою.

Варто нагадати деякі важливі факти біографії Остапа Грицяя. Так, він походив з Перемищини (Добромільський повіт, нині — Старосамбірський район Львівської області), в 1902 р. закінчив львівську академічну гімназію, продовжив навчання у Віденському університеті. Пізніше був вчителем гімназії у Львові, у 1914–1945 рр. жив у Відні, потім — у Баварії.

У Бібліотеці-архіві Канади в Оттаві (Librare and Archives Canada) у теці MG31 зберігається листування Івана Боберського, а також деякі інші матеріали. Нижче пропонуємо увазі читачів його чотири листи до О. Грицяя. Перш за все слід відзначити, що вони проливають світло на останній період життя І. Боберського, що майже невідомий дослідникам. З них видно, що він продовжував патріотичну роботу на благо України і, зокрема, дбав про збереження свого архіву і архіву Українських січових стрільців (УСС), який збирав протягом тривалого часу — «протоколи, записки, листи, плити від знімок в полі, світлини, часописи, друки, книжки»¹.

¹ Усі цитати у статті взято з листів І. Боберського, що публікуються нижче.

Архіви Івана Боберського й Легіону УСС опинилися у Теодора Савули (1881–1942) — українського видавця і власника української книгарні у Відні. Безпосередньо зберігав його Дмитро Катамай (1887–1935) — український військовик, громадський діяч, публіцист і редактор, до Першої світової війни — писар Січового союзу. Але після смерті Д. Катамая Т. Савула лише формально опікувався архівом. При зустрічі з Боберським (22 і 25 вересня 1938 р.) у розмові про його архіви він спромігся показати із семи скринь паперів тільки «малу в'язанку!». Коли Теодор Савула помер, І. Боберський сподівався, що племінник і спадкоємець покійного — Теофіль Савула — наведе лад в архівній справі. Особливо він турбувався про долю своїх записок — вірогідно, щоденника про події 1918–1919 рр. «Залежить мені на тім, щоб цей рукопис не загубився, щоб переховався і дочекався — може за 30 літ — випечатання».

Якраз доля цієї пам'ятки склалася щасливо. Її машинопис у трьох примірниках був переданий до трьох архівних установ: Українського музею визвольних змагань у Празі, Національного музею у Відні та Осередку української культури у Вінніпезі. В останній із цих інституцій його було виявлено нами, а завдяки покійному о. Григорію Філю було зроблено ксерокопію «Щоденника» та відправлено в Україну, де він був нами виданий (Боберський І. Щоденник 1918–1919 рр. К., 2003). Якщо ж Боберський мав на увазі свої інші записки, що менш вірогідно, то їх місцезнаходження невідоме. Розуміючи суспільне значення свого листування з О. Грицаєм, І. Боберський планував видати витяги із 48 своїх листів до нього у справі «УМН», тобто «Української Мистецької Накладні». Він писав: «Це був би причинок до виховання української інтелігенції. Зміст цінний».

Водночас він порушував ще одне важливе питання: про «Українську Мистецьку Накладню», яку й заснував у 1917 р. Це видавництво було, вочевидь, назване так, тому що з 1903 р. діяло засноване в Коломиї дуже популярне в Галичині видавництво «Українська накладня» Якова Оренштайна («Галицька накладня Якова Оренштайна в Коломиї»), яке з 1919 і до початку 30-х років

XX ст. діяло в Берліні. «Українська Мистецька Накладня» працювала при Центральній управі Українських січових стрільців у Відні, і в архіві І. Боберського було 387 листів, які стосувались її діяльності в 1919–1934 рр.

Листи є зайвим свідченням палкого патріотизму І. Боберського, який шукав не матеріальної вигоди, а лиш добра для України. В них звучать й грікі слова про моральний рівень тодішньої української політичної еліти. Водночас листи проливають світло на невідомі досі обставини

життя й діяльності Івана Боберського, його міцні зв'язки з Остапом Грицаєм, взагалі на міжвоєнну українську еміграцію, особливо у Відні.

У додатках наводимо витяги з листування Боберського, підготовлені ним же. Тут Боберський скомпонував витяги з листів від 12 липня, 8 серпня 28 вересня 1922 р., листа М.С. Грушевського від 11 грудня 1921 р. до Тараса-Дмитра Ферлея (1882–1947), українського і канадського громадсько-політичного діяча, журналіста й видавця.

Додатки

Додаток 1

1944, вересня 21. — Тржич. — І. Лист Боберського

Високоповажний Пане Доктор!

Переписка про п. Теофіля Савулу йде далі, навіть під час нападу бомбовиків, які не знають, де він є, бо знаменито ховається. Покликується на Св. Письмо. Книги пророків повинні були вщепити в його серце любов до батьківщини, а він її ошукує. Пророки, це великі патріоти. Старий завіт і талмуд підчеркують вартість раси і вищість жидів понад іншими народами «гоїв». Ані Гобінеав, ані Розенфельд не сказали нічого нового в XX столітті. Ісаія 60.1: «Встань, заясний Іерусалиме! І поприходять народи до світла твого і царі до сяєва, що над тобою заблісне». Розділ 60. Це гімн в честь ізраїльського народу.

Пишете, що книгарня п. Тф. Савули переминюється в спілку. Це буде нас тішити, бо успіх п. Тф. Савули є успіхом України. «Українську Мистецьку Накладню» оснував я 1917 р. при Центральній Управі Українських Січових Стрільців. Від I/V 1920 переминив її в Спілку. До накладні мала прибути печатня. Перші приступили з уділами по 100,000 к. пп. Модест Гриневецький і Теодор Савула. Тихі спілники мали платити по 500 к., діяльні спілники по 5,000 к. як один уділ. Уділовцем міг стати українець, на котрого згодився представник Легіону У.С.С. Уділ Легіону мав вартість 124.500 к. не в готівці, але у готових вже виданнях і в праві хіснуватися всіма придбаннями Легіону. Маю в руках 387 писем з літ 1920–1934, які доказують, як Спілка розвивалася. Торговці з Нью Йорку У.С.А. не спішилися з присилкою гроша за одержані книжки і своєю несловністю підкопали силу «Умни».

Перший цінник «Умни» вийшов печатаний 1918 р. П. Теодор Савула зголосився на уділовця листом з дня 12/IV. 1920 р., який одержав з Празі 17/IV. 1920. Своє зголошення закінчив таким висказом: «Гадаю, що Високопов. п. Професор зволять зрозуміти мою патріотичну роботу торговельну, котрої дотепер у Відні нема». Помимо цих лискучих слів злука Легіону У.С.С. з п. М. Гриневецьким і п. Тд. Савулою не була спілкою, але галабурдою, яку спричинювали оба ті уділовці своїм нетактом і нерозумом. Дня 10/IV.1923 виїхав п. М. Гриневецький з Відня до Чикаго УСА, ошукавши в посліднім тижні Легіон на 100 долярів готівки. Як зворот його уділу перейняв для себе гроші, які винні були торговці в Нью Йорку за книжки. Помимо цього п. Т. Савула домагався від мене, щоби я йому (!) звернув гроші за книжки, які перейняв Нью Йорк до розпродажі. Пан Теодор Савула лишився власником цілої книгарні, займаючи мовчки власність Легіону: уділ й архів, а також мій архів. Коли лишався сам, потрафив провадити «Умну» як «Книгарню Теодора Савули» до своєї смерті 14/IV 1942, це 21 літ! В його книгарні працював п. Дмитро Катамай, бувший писар Боевої Управи У.С.С.; коли я стрінувся з ним по моім приїзді з Канади в днях 18 і 19 XII. 1927, запевняв він мене, що пильнує архівів «як ока в голові». Дня 16/XII 1927 говорив я з п. Савулою, який також говорив прихильні слова про майно Легіону.

Наколи можете, Вис. Пов. Пане Докторе, подайте мені рік і день смерті Д. Катамая. Ця дата мені потрібна. Де похований?

З п. Тр. Савулою говорив я особисто 22 і 25 IX. 1938 р. про архіви, і тоді показав він мені з моїх сім скринь паперів малу в'язанку!

Говорив про якусь свою «фундацію» хвалькуватим голосом, але не міг рішитися, щоб передати мені щонайменше цю пачку до упорядкування. Відкладав це на пізніший час.

В році 1942 одідичив книгарню сестрійок неб[іжчика] Теодора Савули, п. Теофіль Савула. Можливо, що удасться йому розвинути книгарню ще краще. Українці можуть навчитися співділа в торговельних спілках, де мають нагоду присвоїти собі точність, словність, ввічливість і чесність. «Чому падають українські

співдільні?» — запитав я в Канаді одного українця. Відповідь його прошибла мене неначе ніж: «У нас немає чесних людей!» Желая щиро п. Теофілеві Савулі успіху в царині тих прикмет. Купецтво без товариської оглади і такту немислиме.

Небіжчик Теодор Савула повинен був попровадити «Українську мистецьку Накладню» як народну установу, де одержали б заняття в книгарні, накладні і друкарні передовсім бувші УС Стрільці. Не умів вихіснувати зв'язку з Легіоном і громадянством. Бракувало йому розуміння свого становища, ширини погляду і, на жаль, чесності. Його сестрійок міг би уникнути ошибки свого стрійка і розвинути книгарню у взірцеве підприємство, потрібне доконче з різних важних причин. Українське громадянство бажає однак звороту всіх пам'яток по Легіоні Українських Січових Стрільців. Нехай книгарня п. Теофіля Савули зачне своє діло без ворожнечі з громадою.

Кланяюсь і здоровлю щиро, Іван Боберський.
Тиржич, 21/IX. 1944.

Додаток 2

1944, вересня 22. — Ноймарктл. — І. Лист Боберського

Високоповажаний Пане Докторе!

Помимо браку паперу і пер, пишу до Вас в справі, яку обговорюємо вже два роки, так що я вже привик до такого роду переписки, наче китаєць до опія.

Найменше домагання подав я в моїм листі з дня 7/IV. 1944. Хочу справити мої записки, щоби стали можливі до друку, інакше не будуть мати ніякої вартості. Шкода було б моєї довголітньої писанини. Хочу дістати це, що я власною рукою позаписував. Мій почерк легко пізнати. Мої записки поправлю, упорядкую і можу їх навіть звернути панові Теофілеві Савулі, наколи хоче видати їх друком, або передати до котроїсь бібліотеки у Відні, або у Празі. Це моє домагання не приносить мені ніякого грошового хісна. Бажаю вигладити мої власні записки, щоб вони були жерелом для історика.

Пан Теофіль Савула поступить поправно, наколи не буде ігнорувати громадянства і нас обох, Вас, як мого повновласника, і мене. Я збирав оба архіви як член Центральної Управи Українських Січових Стрільців, через цілий час її існування: протоколи, записки, письма, листи, плити від знімок в полі, світлини, часописи, друки, книжки. Видачею архівів придбав п. Теофіль Савула прихильність громадянства для своєї книгарні і для себе, поправить ошибки, які робив небіжчик Теодор Савула. Прошу Вас, Високоповажаний Докторе, не тратити терпеливості, щоб архіви, як власність громадянства, вернулись до нього на Ваші руки. Пан Теофіль Савула зволить не відкладати дальше полагоди, як він це робив дотепер народно й уразив нас до живого. Хочемо його поважати і цінити та висказати признання, але буде ласкав безпроволочно звернути оба архіви: Архів Легіону Українських Січових Стрільців і мій архів. Повинен би звернути уділ Легіону в «Умни».

З дійсним поважанням Проф. Іван Боберський.
Ноймарктл, Кернтен, 22. IX. 1944.

Додаток 3

1944, вересня 25. — Тржич. — Лист І. Боберського

Високоповажаний Пане Докторе!

Копая бульбу, ношу її в коші до пивниці, ходжу по молоко і хліб, для відпочинку вистоюю там, де є маргарин, масло, олива, м'ясо. Всюди доказую державними грамотами, що маю право їсти. Для того відповідаю на Ваш лист з дня 31/VIII. — 4/IX 1944 не так скоро, як Ви це ж бажали. Життя мало коли приносить це, що ми від нього очікуємо.

Пересилаю Перегляд на Вашу переписку зі мною в справі архівів. В листі з дня 31/VIII 1944 називаєте цю справу «моєю справою». Це однак справа українського громадянства, не приватна моя справа.

Крім короткого «Перегляду», пересилаю витяг із 48 писем між мною і Вами, який належало б видати друком п. з. «Теодор і Теофіль». Два прихильники Легіону Українських Січових Стрільців. Зібрав бувший стрілець, 1944. Це був би причиною до виховання української інтелігенції. Зміст цінний. Нарід живе, людей нема. Так треба українців обтішувати топором, щоб до народу прибули повноцінні люди. «Збірка листів» і «Перегляд» належать до себе і творять цілість. Перегляд приходить на кінець «Збірки листів». Прошу прочитати, справити можливі ошибки і передати на переховок до Націоналбібліотек, Йозефплатц Він, або переслати до Україншес Музеум, Гутенстайн Гассе, 6, Праг-Нусле, Протекторат. Залежить мені на тім, щоб цей рукопис не загубився,

щоб переховався і дочекався — може за 30 літ — випечатання. Прошу мені написати, коли будете передавали рукопис і до котрої установи — у Відні, чи у Празі.

Шлю Вам в двох зошитах «Витяг», п. з. «Переписка Умни». 1920–1934. Це «Витяг» повинен би також піти колись до печаті, щоб українці вчилися на перебутих промахах. Може, знайдете дещо часу? Прочитайте! Побачите перед собою панів Модеста Гриневецького і Теодора Савулу, також других громадян у Відні по першій світовій війні. Вашу руку з пером в руці також там видно.

Цей витяг прошу не загубити, ані не задержувати у своїм архіві, бо я його другий раз писати не зможу. Не стає часу, а тепер брак навіть паперу і пер. Моя черенківка (машина до писання) попустилася, і війна не дає механікам її направити. Прошу мені його назад вернути, коли переглянете зміст, потрібний Вам тепер в розмовах про архіви і про книгарню. У мене призбиралось 387 писем з переписки «Умни». Разом з «Витягом» передам їх до котроїсь бібліотеки. Але до котрої?!

Маю вражіння, що всі Ваші листи дійшли до мене. Відчуваю брак відомості, чому не досягнув нічого п. Дорожинський? Він повинен був стати посередником між п. Теофілем Савулою і Вами як представником громадянства. Це ж вийде п. Тф. Савулі на славу, коли зверне архіви громадянству, грошевий уділ Легіону пропав!!

Лист з датою 22/IX. 1944 можна предклати до читання особам, які хотіли б Вам допомогти у ввічливих переговорах. Всяка грозьба не доводить до цілі, коли нема сили, щоб її правно виконати.

З дійсним поважанням і щирим привітом Іван Боберський.

Дня 25/IX. 1944. Понеділок. Ноймарктл, Кернтен, Тиржич, Словенія Дейчлянд.

Додаток 4

1944, вересня 25. — Тржич. Витяг з листа І. Боберського до О. Гриця від 25/IX 1944

Шлю Вам в двох зошитах «Витяг», п[ід] з[аголовком] «Переписка Умни» 1920–1934. Цей витяг повинен би також піти колись до печаті, щоб українці вчилися на перебутих промахах. Може знайдете дещо часу — прочитайте!.. Цей витяг прошу не загубити, ані не задержувати у своїм архіві, бо я його другий раз писати не зможу. Прошу мені його назад вернути, коли переглянете зміст потрібний Вам тепер в розмовах про архіви і про книгарню. У мене призбиралось 387 писем з переписки «Умни». Разом з витягом передам їх до котроїсь бібліотеки. Але до котрої?

При письмі з 25/IX. 1944 р. І. Боберський переслав О. Грицаєві «Перегляд на Вашу переписку зі мною в справі архівів. В листі з дня 31/VIII. 1944 називаєте цю справу «моєю справою». Це, однак, справа українського громадянства, не приватна моя справа.

Крім короткого «перегляду» пересилаю витяг із 43 писем між мною і Вами, який належало б видати друком п. з. «Теодор і Теофіль». Два прихильники Легіону УСС. Зібрав бувший стрілець, 1944. Це був би причиною до виховання української інтелігенції... «Збірка листів» і «Перегляд» належать до себе і творять цілість. Прошу прочитати, справити можливі помилки і передати на переховок до Національній бібліотек, Йозефпльц Він, або переслати до українського музею в Празі: «Залежить мені на тім, щоб цей рукопис не загубився, щоб переховався і дочекався — може за 30 літ — випечатання. Просив повідомити, коли буде висилати рукопис і до котрої установи у Відні чи у Празі.

З дійсним поважанням Іван Боберський.

25/IX. 1944.

Додаток 5

Витяги з переписки УМН проф. Ів. Боберського

Дня 12/VII. 1922. Ів. Боб[ерський] пише до Ліквідаційної Комісії Центральної Управи УСС, Відень, на руки голови Отамана Івана Коссака... Посилає доповідь на 5 довгих сторонах п. з. «Хто мав право заступати Івана Боберського в Українській Мистецькій Накладні. Заявляє, що волів би писати тепер повновласть для одної особи, чим для 15 осіб, як цього Ліквідаційна Комісія домагається. Заступниками були Іван Стівпюк, сотник Петро Франко.

Дня 8/VIII. 1922 — 28/IX. 1922. Отаман Іван Коссака, Відень, посилає перегляд білянсу «Умни», через Директора державної каси Мирона Гаврисевича з дня 8/VIII. 1922.

Звіт про майно Української Мистецької Накладні з дня 31/XII. 1921. Чистий зиск 727.347,52 корон. Діловодство нормальне. Звіт сей підписали Іван Коссака, Андрій Жук за ЦУ УСС, М. Гриневецький,

Т. Савула за «Умну». Семен Вітик, Лев Петрушевич, за Комісію Ц[ентральної] Управи УСС для справ «Умни».

Центральна Управа після виборів, переведених 25/IV. 1922, зложена зі слідуєчих осіб: Голова Іван Коссака, товариші голови: Д-р Роман Перфецький, Антон Крушельницький, секретарі: Пилип Деркач, Володимир Огоновський, Вик[онувач] об[ов'язків] господаря Володимир Паньків, члени: Семен Вітик, Андрій Жук, д-р Осип Назарук, Лев Петрушевич, д-р Кирило Трильовський.

Дня 25/X. 1922. Центральна Управа УСС за підписом лишень І. Коссака подає до відома відпис письма до «Умни». На місце радника Андрія Жука, який, став 13/V. 1922. заступником Ц. Управи для «Умни», Ц. Управа іменувала дня 24/X.1922 своїм заступником до «Умни» голову Ц. Управи отамана Івана Коссака. На тім письмі до «Умни» підписані: Крушельницький, за голову, В. Огоновський, як писар. (Коссака мав намір їхати до Америки (Петро Франко теж)).

Боберський відписав для себе і умістив в «Переписці Умни» уривок з листа Проф. М. Грушевського до канадійських українців, на руки Т. Ферлея, і подає його під датою 11/XII. 1921. Професор Грушевський переслав до Ферлея 10 книжок за 14,60 д. з опустом 40 % і між інш. пише таке:

«Книгарні Ваші і редакції лакомі на дурничку і кажуть писати, книжки посилати, тільки не платять. Сором і ганьба. Там бідкаються над жертвами большевицької руїни, а письменників, заслужених людей, які з душею ледве вийшли з тої руїни, підходять ласкавими словами, щоб виманити і ту крихту-книгу, працю, з котрої ті мусять жити. «Український Голос», котрому я післав за 14 місяців 1929/1920 коло 110 дописів, написав мені в марті сього року, щоб я прислав своїх книг, разом коло 500 од., а вони мені гроші по одержанні книг зараз вишлють. Післав я, на саму пересилку витратив купу. Одержали, але грошей не посилають. За сей рік я не менше 15 разів їм нагадував, сваривсь, благав і знаєте, скільки вони мені з того прислали: 50 канадійських доларів в вересні, обіцяли решту найдалше вже до 10 жовтня і з того часу ані обізвались. Коли маєте якісь зв'язки з ними, може б упінули їх. Доячек «Канадійський Фармер» — той під час війни передрукував мою «Ілюстровану історію». Як я до нього сього року звернувся, щоб, може, щось заплатив як авторові, теж ані обізався».

Додаток 6

Коментарі

Іван Коссака (1876–1927) — український військовий і громадський діяч, сотник Легіону УСС. Після поразки українських визвольних змагань виїхав до УСРР, помер у Києві при загадкових обставинах.

Петро Франко (1890–1941) — український педагог, письменник, науковець, учасник українських визвольних змагань 1917–1921 рр., зокрема військовий льотчик УГА, співзасновник Пласту. Син Івана Франка.

Мирон Гаврисевич (1889–1931) — директор Державної каси ЗУНР, після поразки українських визвольних змагань діяв на еміграції, у 1925 р. повернувся до Львова.

Семен Вітик (1876–1937) — громадсько-політичний і профспілковий діяч, член Національної Ради ЗУНР, міністр у галицьких справах УНР, у 1919–1925 рр. на еміграції у Відні. У 1925 р. як радянськфл виїхав в УРСР, де працював журналістом, заввідділом КПЗУ. У 1933 р. арештований у «справі УВО», засуджений до 10 років ув'язнення, а 1937 р. був страчений за вироком Особливої трійки НКВД.

Лев Петрушевич (1880–1940) — український правник, громадсько-політичний діяч, небіж Євгена Петрушевича. З листопада 1919 до березня 1923 р. — на дипломатичній роботі у Відні, потім на еміграції.

Андрій Жук (1880–1968) — український громадсько-політичний діяч, дипломат і публіцист. Один з засновників СВУ (Спілка Визволення України) в 1914 р. Перебував на дипломатичній службі Української Держави, згодом — у Відні. В 20-х рр. XX ст. активно діяв у середовищі української еміграції.

Осип Назарук (1883–1940) — український громадсько-політичний діяч, письменник і журналіст, воював в лавах УСС, дипломат. У 1919–1922 рр. перебував у Відні, потім в США. Повернувся до Львова у 1928 р., але в 1939 р. виїхав до Польщі.

Роман Перфецький (1880–1944) — український громадсько-політичний діяч, правник, делегат Національної Ради ЗУНР, після переїзду уряду ЗУНР до Відня — уповноважений Диктатора ЗУНР для зв'язку з краєм. У 1921 р. його обрано президентом заснованого у Відні Західно-Українського Товариства Ліги Націй. У 1923 р. ЗУТЛН припинило діяльність.

Антін Крушельницький (1878–1937) — український письменник і літературознавець, після падіння ЗУНР емігрував до Відня, де заснував видавництво «Чайка». У липні 1934 р. виїхав з родиною до Радянської України і того ж року був арештований НКВД. Розстріляний у 1937 р.

Пилип Деркач (1893–1957) — в лавах УСС, у 1920–1922 рр. студював філософію і німецьку мову у Віденському університеті, у 1925 р. закінчив Карлів університет у Празі. З 1944 р. працював в АН УРСР як науковець (мовознавець).

Володимир Огоновський (1896–1970) — в лавах УСС, потім — УГА. У 1921 р. виїхав на навчання у Віденському університеті, у 1923 р. — у Празькому університеті. Потім повернувся до Львова, став членом КПЗУ. Упорядковував архіви УГА і Легіону УСС. За радянських часів займався науковою роботою, був економістом.

Кирило Трільовський (1864–1941) — український громадсько-політичний діяч, творець січового руху, один із засновників Української Радикальної партії та Селянсько-Радикальної партії Східної Галичини.

Тарас-Дмитро Ферлей (1882–1947) — громадсько-політичний діяч української діаспори в Канаді (в Канаді з 1903 р.), журналіст, видавець.

«Ілюстровану історію» — «Ілюстрована історія України» М.С. Грушевського — науково-популярна книга, вперше видана в 1911 р., витримала ряд перевидань в т. ч. 1921 р. (Київ–Відень).

Франк Доячек (1880–1951) — канадський видавець чеського походження, з 1913 до 1932 р. (з перервами) видавав часопис «Канадійський фермер».

Yurii Mytsyk, Inna Tarasenko

FROM IVAN BOBERSKYI'S LETTERS TO OSTAP HRYTSAI

The article analyses the correspondence of Ivan Boberskyi's public-political figure with writer Ostap Hrytsai. The author of the publication provides brief information about the authors of the letters and the history of archival collections, where these documents were stored. The letters show the great work of Ukrainian emigration in preserving the national historical heritage. They point out the last period of Boberskyi's life, which is almost unknown to researchers. From them it is clear, that he continued patriotic work for the benefit of Ukraine, and, in particular, he took care to preserve his archives and archives of the Ukrainian Sichovi Striltsi (USS), which collected for a long time "protocols, notes, letters, plates from the picture in the field, photographs, magazines, prints, books". Letters shed light on the still unknown circumstances of life and work of Ivan Boberskyi, his strong ties with Ostap Hrytsai. Their content broadens the idea of activity in interwar Ukrainian emigration, primarily in Vienna.

Key words: letters, I. Boberskyi, O. Hrytsai, emigration.

Дата надходження статті до редакції: 03.11.2018.